

OBUKA PASA PO PASMINAMA

JAMARI

Ni s ptinom ni s goničima ne možemo uspješno loviti jazavce i lisice dok se nalaze u svojim rupama u zemlji. Za taj su nam lov potrebni psi koji ulaze u robove pod zemlju i ondje stupaju u oštru borbu s navedenom divljom. Mogu je zaustaviti ili istjerati iz rupe, a u većini slučajeva laju pod zemljom i na taj nam način označuju gdje se divlja nalazi, pa na tom mjestu kopamo i dođemo do divlje. Osim za lov pod zemljom, lovi se s njima i nad zemljom, gdje okretno i brzo pretražuju teren, gone divlja, a pronalaze je i po krvavu tragu. Nekada, tj. prije nekoliko desetljeća a taj se lov obavljao većinom takozvanim jazavcima. To su bili dugački psi i s vrlo kratkim nogama. Prednje su mu poput jazavca. Danas su ti psi i rijetki, zamijenio ih je mnogo okretniji i srčaniji u lovu terijer. Osim lovnog, imamo više vrsta terijera, od kojih svi imaju lovna svojstva, ali su neki od njih postali već sasvim modni ili sportski psi.

Nakon jazavara, raširili su se foksterijeri, danas se i oni brojanu u naš smanjuju, a njihovo mjesto zauzimaju navedeni lovni terijeri. S jamarima lovimo također kuniće, kune, divlje mačke, a i bizamce, ako su na kopnu, a i u vodi. Vrlo su oštri, pa mnogi od njih postupa i sa zecom kao s grabežljivcima, pa ga previše izgnje. Grize ga bjesomotno, dokle god pokazuje i najmanji znak života, no to se svojstvo školovanjem odstrani.

Ako smo pronašli nastambu vidre, možemo s jamarom i nju uloviti. Prethodno treba na otvor koji vodi u vodu staviti vreću, tj. prilikom vrstimo je, a onda pustimo u rov kroz otvor u zemlji jamara. Tako možemo doći do uspjeha. Vidra ili uskoci u vreću ili je pas u rovu zadavi i izvuče. Ako je uskoci u vreću, vrsto je zatvorimo i izvučemo je.

Za jamare i goničije nije potrebno toliko školovanja kao za ptinice. Svi lovački psi trebaju lovna svojstva i nagon naslijedili od svojih predaka, no ta svojstva treba posjedovati u prvom redu jamari. Ako on nije naslijedio srčanost, ne možemo mu je mi dati.

Srčanost i borbenost glavna su svojstva dobrog jamara. No ako ih on i posjeduje, moramo ih razumno i planski razvijati i usmjeravati. Ako bismo mladoga neiskusnog jamara po etniku pustili u jamu u lov na starog jazavca, koji bi ga za kratko vrijeme opasno izranio, mogli bismo u njemu stvoriti uvjerenje da je ulaz u svaku jamu, tj. rov skopan s onako strašnim doživljajem, kojega je iskusio i po čemu bi se ustrojavati ulaziti u jamu.

Naprotiv, ako nam je uspjelo da je mladi jamar prvi put u rovu pronašao mlade lisice bez majke, podavio ih i iznesao iz rova, njegovo veselje za rad u jami postaje neograničeno i on će i slijediti i put i u nju bez ikakva našeg nutkanja i poticaja. Za prve vježbe ulazanja u rov najbolje je upotrijebiti pomagača, i to starijega dobrog jamara s kojim je naš u dobrim odnosima. S njim i našim psom dođemo do jame za koju smo prethodno ustanovili da je nastanjena, i to po mogućnosti lisicama. Dužnost je jamara da ih u rovovima napadaju, zadave ili ih istjeraju iz njih. Lovci koji stoje u zasjedi kod otvora ustrijele ih. Mnogo puta psi satima napadaju lisice u rovovima, a da se one ne daju iz njih istjerati. Često iskoče i onda kada se tome uvijek najmanje

OBUKA PASA PO PASMINAMA

nada, i tako spase glavu. Lovac se treba postaviti tako da ga lisica ne može vidjeti kada izlazi iz rova.

Ako ga vidi, ne e iza i. Ako je i htjela, vratit e se natrag. Osim rada pod zemljom, za koji je potrebna sr anost i borbenost, potrebno je jamara nau iti na pravilan rad izvan rova. On mora hodati uz nogu bez povodnika, mora slijediti slijedoglasno trag zeca i lisice, izraditi povlaku s koje treba donijeti sitnu divlja , tj. kuni a, jarebicu, fazana i sli no, mora izvla enjem krvnog traga prona i ubijenu ili ranjenu krupnu divlja . Terijer mora ulaziti u duboku vodu i iz šaševa tjerati pernatu vodenu divlja . Osim toga, jamar mora biti uvježban da nas eka na odre enom mjestu na kojem smo ga ostavili i otišli tako da nas ne vidi, mora razumno tražiti i istjerati divlja iz gustiša i biti miran na pucanj. Napominjem da pri vježbanju ovih malenih živahnih pasa moramo imati vrlo veliko strpljenje. Sve vježbe trebamo što eš e ponavljati, i to najprije u ku i, zatim u ogra enom dvorištu, a na koncu u slobodnom lovištu. Dosljednost u tom radu još je više potrebna nego pri vježbanju svih ostalih vrsta pasa. Svako naše popuštanje pronicavo e iskoristiti i po eti raditi po svojoj volji i pokvariti se.

PTI ARI

Na in današnjeg lova s pti arima, tj. lovljenje samo u skupnim lovovima traži od naših pti ara da budu odli no školovani, jer u protivnom više smetaju i štete u lovu nego mu koriste. Ako je u poljskom lovu pred linijom lovaca opor pasa koji ne sluša i juri za dignutom divlja i, tjera je ak u susjedna lovišta, ako ubijenu svi ho e da donesu i ako istodobno vodici zvižde na sve mogu e zviždaljke i dozivaju svoje pse, onda je to sve prije nego lov. Da se to ne dogodi, esto vi amo zavezane pti are za opasa lovca, na kojem idu vezani samo da se izbjegne gore navedena situacija. Je li takav pti ar koristan ili uop e potreban lovu? Sigurno da nije. Niti je lovcu ugodno pasje zaplitanje u kukuruzima i potezanje ovamo i onamo, ve prema tome gdje je opazio divlja , a niti je psu ovakvo mu enje ugodno. Da se to ne doga a, moramo psa sustavno dobro iškolovati i tek s takvim psom po i u skupni lov. Sam pas bez školovanja ne e se nikada razviti u dobro upotrebljivog pomaga a u lovu, a upravo je ukorijenjena praksa da se sa psom, kojega smo eventualno nau ili donositi divlja , ide u skupini lov. Tu on stekne loše navike, koje se kasnije tek s velikom mukom mogu ispraviti.

Sasvim je druga situacija u zemljama gdje je dopušten pojedina an lov. Ondje lovac može oti i u lovište s potpuno neškoloanim psom i na terenu ga u iti od po etne faze sjedenja, pa do zaklju no pronalaženja ili oblažavanja mrtve krupne divlja i.

U pojedina nom se lovu može vodi zadržati na jednom mjestu koliko vremena ho e i uvježbava pojedine vježbe koliko mu je potrebno. U skupnom lovu linija, tj. lanac lovaca kre e se naprijed bez obzira je li pojedinom lovcu potrebno da sa svojim psom zaostane i vježba ga (npr. u pravilnom donošenju). Pas tako vježbu ne nau i, ili je ne nau i pravilno i postane iskvaren.

OBUKA PASA PO PASMINAMA

Uprave mnogih naših lovačkih društava ispravno su u ovu situaciju i odredile u svojim lovištima terene na kojima se psi mogu školovati. To je izvanredna pomoć osobama koje pse školuju, iako to nije sve što bi trebalo. U tim je lovištima, što je sasvim razumljivo, ograničen broj odstrela, a za potpuno školovanje potreban je što veći broj odstrela, jer se samo praksom u vršenoj stvari ono što želimo uvježbati. Tu je teško naći rješenje. Ne može se, naime, dopustiti da jedan lovac ubije na tom razmjerno malom dijelu lovišta mnogo divljači, a s druge strane teška je situacija ako se pas nepravilno ponašao „pri ubijanju prvog zeca“, a vodi ga ne smije ustrijeliti drugoga, pa ga zbog toga ne može toj disciplini pravilno naučiti, odnosno takvo mu je učenje vrlo otežano. Glavno svojstvo školovanja psa jest apsolutan poslušnost. Samo takav pas može biti koristan u lovu i biti na ponos vodiča koji ga je školovao. Osim pasa koji razgone divljač, ima ih koji čine još veću grešku, a to su oni koji je gnječe ili čak trgaju. Ti su najviše štetočine, jer takva divljač nije ni za doma u upotrebu, a još manje za prodaju. Iako se ta mana da relativno lako i brzo ispraviti, mnogi su lovci baš u tom pogledu iz neupućenosti bespomoćni, pa je među ostalim, svrha ovoga teksta da ih uputi u način kako se ta mana ispravlja i potpuno odstranjuje.

Što ptičar treba znati i kako treba raditi?

U prvom redu, pas treba biti poslušan, da svaku zapovijed, bilo da je zadana fizičkom ukom, riječju ili pokretom ruke, smjesti, čim ju je čuo ili opazio, izvrši. Zapovijedi se ne ponavljaju, a trebaju biti energične i odriješite, ali ne preglasne.

Na povodniku treba ići na lijevoj strani vodiča uz nogu, tako da mu je gubica uz šav hlače, ne smije zaostajati, a ni vući naprijed. Ovo potonje vidi se gotovo uvijek na ulicama, a i u lovištima. Pas otkopan s povodnika treba ići isto onako kako je išao zakopan na njega i tek na drugu zapovijed radi ono što mu se tom zapovijedi nalaže.

Kada je vodič došao u lovište, pas i nadalje hoda uz njegovu nogu, ne izlazi bez zapovijedi u grmlje i polje i ne napada ostale pse. Na zapovijed pas traži u lovištu. Traženje mora biti brzo, sustavno i ustrajno, no ne divlje. Kada je pas prošao dio nekog terena, u pravilu ne bi smjelo na tom terenu biti divljač i koju on ne bi našao. Na zapovijed treba da se smjesti bez okolišanja vrati i tako dugo ide uz nogu vodiča dok ne dobije drugu zapovijed. Vodič koji ne polaže važnosti na ovo brzo i najbolje školovanog psa iskvariti. Na zapovijedi za traženje koje se daju pokretom ruke, pas traži u onom smjeru koji mu je rukom pokazan. Odlično dresirani psi traže i na zapovijedi „lijevo“ i „desno“ i bez pokazivanja rukom. Na fizičkom pas smjesti legne, bilo da traži polagano, bilo u najvećoj brzini, bio on blizu ili daleko od vodiča. Pas traži u primjerenom udaljenosti od vodiča, osobito u doba kada je polje pregledno, tj. usjevi pobrani. U velikoj većini vodiči i traže od ptičara da traže u njihovoj neposrednoj blizini. To je pogrešno. Poslušni pas, dobrog nosa i vrstog stajanja, može tražiti i u priličnoj udaljenosti od vodiča. Na taj način pretraži velik teren i rezultati su mnogo povoljniji. Samo pas slabog nosa i stajanja treba tražiti u blizini lovca. Takav pas, naime, diže divljač, a da je nije nosom osjetio i ako je udaljen od vodiča, vodič ne dolazi do hica.

Na hitac ptičar legne, ukoliko već nije u ležećem stavu (ako se divljač tik pred hitac dignula), i čeka slijedeću zapovijed. Ta zapovijed neka nikada ne slijedi odmah nakon hica, jer je u tom slučaju nakon nekog vremena on i bez zapovijedi potraži za ranjenom ili kubičenoj divljači, a to je kobno, osobito u današnjim skupnim lovovima, jer ako je u takvom lovu više pasa, pa više njih dotraži kubičenoj divljači da je donese,

OBUKA PASA PO PASMINAMA

nastane trganje i uništavanje divlja i, a i me usobna borba pasa. Kada je osjetio divlja, treba stati kao ukopan, ako divlja pred psom izmiče, treba je slijediti (to je takozvano vučenje). Kad se divlja dignula, on legne i eka na zapovijed da dođe i vodi u. Iz gustog grmlja on istjera zeca, ali kad je došao na rub grmlja, tj. ondje gdje počinje polje, put ili prosjeka, on legne i opet eka daljnju zapovijed. Ukoliko se lov vrši pogonom, a lovac s ptičkom eka, pas leži nevezan kod vodiča mirno, ne miče se ni ako se kraj njega strijelja ni ako vidi kako divlja prolazi. Za to vrijeme pas ne smije lajati ni cviliti i ne smiju biti potrebne nove zapovijedi, koje bi ga umirivale, ali bi smetale vodiču u lovu. Ne smije ga zavesti niti eventualni lavež i gonjenje divlja i po drugim psima. Na zapovijed »aport« ili »donesi«, on brzim trkom dođe do divlja i, smjesti je uhvati zubima bez gnječenja i gnjavljenja, dignu je i u trku donese vodiču. Pred vodičem sjedne i drži u gubici divlja tako dugo dok vodič ne stavi ruku ispod divlja i i zapovijedi „pusti“ na što pas divlja smjesti pusti u ruku vodiča. Ukoliko je divlja ranjena, on eka na zapovijed i kada je ona izdana, krene u punom trku po tragu za njom, uhvati je i donese isto onako kako je naprijed navedeno.

U vodu ptičar ide na zapovijed, pa bila ona i dosta hladna. Traži u šašu kao i u polju po našim zapovijedima. Jedina je razlika između vodenog i suhog lova u tome što u vodi pas ne legne na hitac ni kada se divlja diže, jer je to tehnički nemoguće. Na zapovijed pas donese vodenu divlja i iz vrlo hladne vode, pa i u velikoj zimi. Pri tom, svakako, moramo voditi računa o njegovom zdravlju, koje nam je svakako vrijednije od bezbroj vodene divlja i. Izgublenu pernatu ili dlakavu divlja ptičar treba pronaći, dlakavu po krvavu tragu, a pernatu sustavnim pretraživanjem terena gdje je pala, i donese je prema navedenom propisu.

S ma kom i lisicom ptičar treba na zapovijed krenuti neustrašivo u bespoštednu borbu, treba je zadaviti i donijeti vodiču kao i svaku drugu divlja. Nježne ženke engleskih setera, a i nekih drugih pasmina, treba barem da te grabežljivice zaustave i ne puštaju uteći, te time omogućiti vodiču da dođe do hica. Pri ekanju krupne divlja i ptičar leži na mjestu koje mu je vodič odredio, mirno, ne diže se dok mu se to ne odredi, makar vodič strijeljao ili je prolazila u blizini divlja na koju se nije strijeljalo. Pri tome se ne izdaju nikakve zapovijedi, jer bi se time onemogućio lov. Mogu se jedino psu davati znakovi rukom. Ako se lovac udaljuje od psa, makar i na veću udaljenosti, pa i tako da pas lovca ne vidi, on treba na mjestu mirno čekati ponovni dolazak vodiča i tek se na zapovijed dignuti i izvršava ono što mu je drugom zapovijedi određeno.

Ako je krupna divlja ranjena, ptičar na zapovijed ide za njom po krvavu tragu, pronađe je i ondje laje tako dugo dok do njega ne dođe vodič, ili se psa priveže na povodnik dugačak barem 5 metara i pas po tragu sigurno dovede vodiča do uginule krupne divlja i.

Sve ove radnje, koje su naprijed navedene, ptičar treba raditi sa strasnim veseljem, i svaku zapovijed izvršavati tako kao da ju je jedva dočuo. U vlaku ili automobilu pas mirno sjedi ili leži na svom mjestu, a također za vrijeme ručka u šumi, dok lovci jedu, pas mirno leži na određenom mjestu i eka dok ne dobije svoj obrok. Neodgojeni su oni psi koji za to vrijeme obilaze lovce, njuškaju njihovu hranu, približavaju se istoj, smetaju lovcu pri jelu, pa čak i krađu hranu.

OBUKA PASA PO PASMINAMA

To su, eto, glavne radnje koje školovani pti ar mora raditi, Osim toga, može ga se naučiti da brani svoga gospodara, a također i raznim vještinama.

ŠUNJKAVCI

Mnogo je lovaca koji love sa šunjkavcima. Ti psi zauzimaju znatno manje prostora u stanovima, a i lakše ih je prehraniti. Dok je bilo zabranjeno s psima u i u tramvaje i autobuse (a to je u nekim mjestima još i danas) mnogi su lovci naučili svoje španijele da budu mirni u naprtnja ama i na taj su ih na in dopremali u lovište. Šunjkavci pretražuju teren, koji je uglavnom poljski s estim šumarcima, grmljem i obraslim raznim travama. Dobar šunjkavac temeljito i s veseljem traži, digne divlja i dotjera je. Najvažniji organ u svih lova kih pasa jest dobar njuh, pa je tako to i u šunjkavaca. Ti psi traže, naime, u takvoj udaljenosti od lovca na koju on može strijeljati. Oni ne stoje, pa dignu divlja a da nas nisu prije vu enjem ili stajanjem na to upozorili. im divlja dignu, oglase se i tjeraju je poput goni a. Gonjenje ne traje dugo, jer divlja brzo nestane iz vidnog polja tih malenih pasa, a ni po tragu ne idu redovito daleko za njom, jer su svjesni da je to uzaludno. Tiho je gonjenje velika mana, pa takve pse treba odstraniti, odnosno izlučiti iz uzgoja. Šunjkavac ne smije tražiti u velikoj udaljenosti od lovca. Ukoliko to pokušava, moramo ga od toga odučiti. im je na granici dopuštene udaljenosti, treba ga ili sasvim pozvati k sebi ili ga samo približiti na potrebnu udaljenost od lovca. U i ga se tražiti kao i pti ara.

Ti psi trebaju donijeti divlja , koju mogu nositi, a to je u prvom redu sva pernata divlja , uklju ivši i patke iz plitke i duboke vode, a također kuni a i manjeg zeca. Teškog zeca i lisicu, naravno, ne mogu nositi, jer nemaju za to snage. I donošenju se u e poput pti ara. Divlja koju ne mogu donijeti treba da ozna e lovcu lajanjem. Ako laju na teškog zeca ili lisicu, sigurno e lajati i na krupnu divlja . Šunjkavca je potrebno naučiti da izra uje trag na remenu, jer je samo na taj na in potpuno uporabivi lova ki pas. I za šunjkavce se prire uju utakmice, kao i za sve drugelova ke pse. Posebno se ispituju mladi, a i stariji psi na utakmicama na kojima se ispituju samo uro ena svojstva, dok se za izvježbane pse prire uje svestrana utakmica, na kojoj pas mora pokazati da je uistinu svestrano uporabiv za lov na sitnu i krupnu divlja .

KRVOSLJEDNICI

Za lov na krupnu divlja od neprocjenjive je vrijednosti dobar krvosljednik. I dobar pti ar, pa ak i goni mogu se izvježbati za dobar rad na tragu ranjene krupne divlja i, ali najviše e nam u tome poslužiti dobar, specijalno školovan krvosljednik, kojim su preci za taj rad odabrani selekcijom.

Svježi krvni trag ranjene divlja i slijedit e mnogi lova ki psi, ali za pronalaženje divlja i nakon više sati, pa i nakon jednog ili dva dana, u init e najsigurnije krvosljednik.

OBUKA PASA PO PASMINAMA

Svima nam je poznato da naša lovišta obiluju jelenima, srnda ima i divljim svinjama i da je mnogo ranjene dragocjene divlja i izgubljeno, jer nije bilo dobrog krvosljednika. Osim ranjene divlja i, krvosljednik pomaže lovcu u otkrivanju, odnosno pronalaženju i krivolovaca po tragu.

Vodi krvosljednika treba biti potpuno staložen, miran uvijek, koji zna svladavati srdžbu, jer su krvosljednici od svih pasa najosjetljiviji na loše raspoloženje svog vodi a. Najbolje je nabaviti štene i razumno ga odgojiti, osobno ga hraniti i njime se što više baviti. Za svaku izvršenu zapovijed treba ga dovoljno hvaliti i nikada ga ne udariti povodnikom, jer ga on od svih vrsta pasa najviše treba. On mu se, naime, mora veseliti, a ne da mu on postane omražen predmet kojim ga se kažnjava. Dosljednost i bezuvjetno izvršavanje zapovijedi imaju kod tih pasa još ve u ulogu nego kod drugih pasmina.

Krvosljednicima se izdaju zapovijedi tihim glasom ili samo pokretima rukom. Zviždaljka se nikada ne upotrebljava. To se ini iz razloga što bukom ne smijemo plašiti ranjenu ili umiru u divlja , jer bi se ona u tom slu aju opet dignula iz ležišta i ponovno udaljila koliko joj to snage dopuštaju,

Ogrlica (ovratnik) treba biti nešto labavije namješten oko vrata, da psu ne smeta u radu, tj. krvosljednik treba imati povodnik pri vrš en na ogrlicu, i tako da ga u slu aju potrebe možemo brzo otkop ati. To inimo kada smo pronašli još živu ranjenu divlja , da nam je pas zaustavi i omogu i hitac. Kada nas pas vodi po tragu, ne smije mu biti povodnik na le ima, nego ga moramo provesti izme u sve etiri noge, tj. da mu se nalazi ispod trbuha. U prvom slu aju stezao bi mu ovratnik grlo i vratne žile i time ga ometao u koncentriranom radu. Proveden ispod trbuha pritiš e mu samo šiju, a to mu ne ini nikakvih smetnji. Povodnik je dug oko 10 m, a može biti na injen od kože ili od kudjelje. Na po etku ima kop u kojem ga kop amo za ovratnik, na svršetku petlju koju držimo u ruci dok pas izra uje trag. Ako smo psa nau ili da izra uje trag bez povodnika, tj. slobodno, skinemo mu prije rada i ovratnik, da mu se taj u gustišu ne zapli e u granje i ometa ga u radu. Osobito sr ani esto stradaju prigodom navaljivanja na ranjenog vepra ili jelena, koji ga još i posljednjim snagama mogu teško ozlijediti, pa ak i usmrтитi. Kada mrtvu divlja prona e, ako nije to na vezu na inio, treba lajati i tako divlja pokazati vodi u, tj. oblajavati.

Kod nas još nisu provo ene utakmice krvosljednika, jer ih je još malen broj, no i to e se morati provoditi ako ho emo u tom pogledu vršiti selekciju odabiranjem najboljih primjeraka za rasplod.

Glavne vježbe, tj. sjedenje, lijeganje itd. u imo krvosljednika kao i ostale vrste pasa, no budu i da je njegov zadatak specijalan, treba ga prema tome i obu avati. U prvom redu, krvosljednik treba biti uvijek slobodan, nikada vezan na lancu. Najbolje mu je boraviti u dobro zatvorenom prostranom dvorištu. Ku ica napravljena prema njegovoj veli ini, ne smije biti blizu kokošinjca, svinjca ili gnojišta. Ti psi imaju izvanredno fin njuh i ti bi ga intenzivni mirisi otupjeli. Tako er ne smije boraviti u kuhinji kao ni u sobama gdje se parketi mažu pastama s jakim mirisima. Budu i da je rad krvosljednika u ogromnom dijelu vezan za povodnik, to ga moramo na povodnik ve rano priu avati. Ve 4-mjese no štene vodimo što eš e u šumu gdje ima priliku vidjeti krupnu divlja . Ne dopuštamo mu da je tjera, da ne postane razganja . Ako vu e s namjerom da tjera divlja , trznemo povodnikom uz zapovijed

OBUKA PASA PO PASMINAMA

»fuj«. Ako je slobodan, mora do i na zov, što smo ga prije ve nau ili. Kada ga u imo odloživosti, tj. da nas u leže em ili sjede em stavu eka treba ga uvijek ostaviti s povodnikom. Iz tog položaja ne smijemo ga nikada dozvati fi ukom, uvijek moramo do i po njega. Štene priu avamo izra ivanju traga tako da na inimo povlaku kao za pti ara, a u po etku je pravimo komadom hrane (kruh, meso).

Kasnije trebamo oti i u šumu i priu avamo psa na izvla enje traga prave i zdrave divlja i. Odemo sa psom u šumu, potražimo divlja . Kada smo je opazili, zapamtimo to no put njegova kretanja. Taj treba dobro zapamtiti s pomo u kakvih grmova, stabala, jaraka i sli no. Odemo s tog mjesta i vratimo se za nekoliko sati, psa privežemo na povodnik, po emo na mjesto gdje smo spazili jelena, pokažemo mu mjesto i uz zapovijed »naprijed« ili »traži« nutkamo ga da slijedi trag. Ako bi htio stranputicom, usmjeravamo ga na pravi trag, ukoliko smo potpuno sigurni da smo ga dobro zapamtili. Ako trag dobro slijedi, obilno ga pohvalimo, a zatim skinemo s traga. Krvosljednika ne smijemo s traga odvu i povodnikom ukoliko je na tragu krupne divlja i. Blagohotnim tapšanjem po le ima kažemo mu »dosta« i obuhvatimo ga lijevom rukom oko tijela, odmah iza prvih nogu, dignemo ga, dok smo povodnik prethodno sakupili u desnu ruku i odnesemo psa kojih 20 koraka dalje od traga. Spustimo ga na zemlju, opet potapšamo i po emo vezanim uz povodnik dalje.

Ukoliko bi nam pas htio slijediti trag zeca ili lisice, odvu emo ga s tog traga povodnikom uz oštri »fuj« ponavljamo tako dugo dok krvosljednik ne izgubi interes za zeca i lisicu. Nikada ne smijemo dopustiti da pas slijedi trag krda jelena. Na taj se na in odvikne od izvla enja traga pojedinog komada divlja i i postane iskvaren. Krvosljednik se iskvari i ako ima priliku da sam ode u šumu i tjera divlja . Na taj na in po inje više tražiti okom nego nosom, pa mu je svrha promašena. Po svježim tragovima na svježe izoranim oranicama najlakše priu avamo mladog krvosljednika na izra ivanje traga zdrave divlja i. Mi na takvu terenu vidimo to no kuda je jelen prolazio i možemo sa sigurnoš u kontrolirati da li pas trag to no slijedi. Isti je slu aj na svježem snijegu koji nije ve i od 2 do 3 cm. U dubokom snijegu nije dobro vježbati psa, jer se na takovima nau i više tražiti okom nego nosom. Kao što je potrebno svaku pasminu pasa vježbati za svrhu u koju emo ga upotrebljavati, tako to treba initi i s krvosljednikom. To inimo umjetno stvorenim tragom. Možemo to initi na dva na ina.

Strana osoba hoda terenom i usput kaplje iz ve e boce kapljice krvi, svaki drugi korak. Pri svršetku toga umjetnog traga treba biti ostavljena osušena jelenska koža (mužjak). Strana osoba vu e osušenu jelensku kožu ili komad crijeva i usput kaplje po kapljicu krvi. Psa ne puštamo na trag isti, ve drugi dan, a umjetna povlaka treba biti duga po 2, 3 i više kilometara. Na svršetku je najbolje da bude mrtav jelen, ako je to ikako mogu e; ako ga nemamo, mora biti njegova imitacija, tj. koža ispunjena slamom ili sijenom tako da imitira njegov oblik. Dobar krvosljednik slijedi uvijek isti trag, makar su isti križali i drugi jeleni. Ne samo svaka vrsta divlja i nego i svaki pojedinac ima svoj specifi ni miris, koji se donekle razlikuje od ostalih i taj pas slijedi kada ga je jedanput uhvatio. Ranjena divlja ima osim toga poseban osobni miris i miris krvi i bolesti, koji pas nepogrešivo slijedi. Njega mu je i lakše slijediti upravo zbog tih svojstava, kojih zdrav jelen nema.

Ako je ikako mogu e, treba školovanje krvosljednika vršiti u pravom lovu na jelena, jer rad na umjetnom tragu uz voje pozitivne ima i svoju negativnu stranu. Pas

OBUKA PASA PO PASMINAMA

se, naime, jelenskom kožom priu ava samo na trag uvijek istoga jednog pojedinca. Trag samo s krvlju je bez jelenskog mirisa, pa i to ima svoj nedostatak. Najidealnije vježbanje jest kada je jelen uistinu ranjen i prona en mrtav; tada treba pustiti psa da trag izvla i, kao da jelena on sam pronalazi. Kada je zadatak uspješno izvršio, obilno ga hvalimo.

Izvla enje traga možemo vježbati i tragom ovjeka. Na to no odre enom mjestu, koje je poznato vodi u kao i njegovom pomaga u, po ne sam vodi praviti svoj vlastiti trag, tj. prolaziti kakvom me om oranica, zatim skrenuti uz rub grmlja u šumu i sakriti se iza kakvoga dobrog zaklona. Osoba koju pas poznaje i voli, najbolje da je lan obitelji, do e sa psom na mjesto gdje je trag po eo. Pokaže ga psu i zapovijedi mu »traži«. Pas e veselo slijediti trag mu poznate i voljene osobe i sigurno ga prona i. Kada je došao vodi u, obilno je pohvaljen. Vodi mora paziti na smjer vjetra. Trag mora biti bezuvjetno niz vjetar, tj. psu mora puhati u leđa. Ako bi bilo obratno, vjetar bi donosio psu miris vodi a i on bi napustio trag i po mirisu nošenom zrakom došao do vodi a, ime bi bila svrha promašena.

Nakon ove vježbe izmijene se uloge, tj. vodi vodi psa, a druga osoba pravi svoj trag. To treba biti opet psu dobro poznata osoba koju on voli. Prvu vježbu vršili smo oko 1/4 sata nakon što je trag na injen, a i trag je bio kratak. Daljnjim vježbanjem trag je sve dulji i zapleteniji, a i vrijeme puštanja na trag sve dulje. Pri duljem tragu treba osoba koja ga izvodi kod svake okuke, a i ina e, ispuštati po koji komadi papira, da se vodi može uvjeriti slijedi li pas to no trag. Papiri i nipošto ne smiju biti takvi da bi ih pas zamje ivao.

Kada pas to no izra uje tragove poznatih osoba, prelazimo na vježbu s nepoznatima. I ti su tragovi iz po etka kratki i svježi. Kasnije produljujemo i dužinu traga kao i vrijeme kada psa dovodimo na trag. Vježbe iz po etka vježbamo po ugodnom vremenu, kasnije radimo i po kiši i vjetru. Trag pove avamo i preko kilometra, a starost mu može biti i cio dan. Naravno da osoba koja je trag izvodila ne može cio dan ekati na svršetku traga. Drugi dan do e na mjesto gdje je trag završen, ali sa suprotne strane od traga koji je ju er izvela i postavi se to no na mjesto gdje je trag završen. Takva osoba ne smije taj dan biti u blizini psa, a pogotovu ne da zajedno s vodi em i psom krene od ku e, pa se tek negdje na putu razdvoje, pa jedan po e na po etak, a drugi na svršetak traga. To bi psa smetalo i kvarilo. Pas bezuvjetno mora trag izvesti dokraja, ako ne može sam, treba mu vodi pomo i, a kada ga je izveo, mora biti obilno pohvaljen. To mu je nagrada i poticaj za to an i savjestan rad, kao i spoznaja da svaki zapo eti trag mora bezuvjetno potpuno izraditi. Ovako izvježban pas odli an je pomaga u pronalaženju krivolovaca, pa e ga prona i ne samo u šumi nego u vlastitoj ku i, kojoj se vratio.

Najpogodnije vrijeme za priu avanje mladih pasa na rad je vrijeme škartiranja jelena i košuta. Tu treba kod svakog komada koji je ustrijeljen, pa makar smo i to no vidjeli gdje je pao, vježbati mladog krvosljednika. Dovodimo ga svakako nekoliko sati iza hica na nastrel, koji smo to no upamtili i obilježili kakvim znakom (prelomljenom granom ili stavljanjem dviju grana ukriž, usjekom sjekiricom u stablo i sli no). Ukoliko nema u podru ju mnogo lisica ili drugih krupnih zvijeri, koje bi na ele ubijenu divlja , možemo pustiti divlja i preko no i mrtvu u šumi i tek drugi dan do i s krvosljednikom i vježbati ga izraditi trag.

OBUKA PASA PO PASMINAMA

Najvažnije pravilo pri ovakvim vježbama jest da psa nikada ne kaznimo ako iz bilo kojeg razloga ne prihvata i ne izrađuje trag. Nastojimo ga nutkati i bodriti, ali nikada ne vikati na njega niti ga udariti. Pas je možda prehladen, zbog čega mu je slabiji njuh, možda ima smetnje u želucu i sli no, što mu oduzima volju za rad. U tom slučaju skinemo s traga, pustimo da jedan sat poiva udaljen od traga, zatim pokušajmo iznova. Ako ni tada ne prihvata trag, za koji smo potpuno sigurni da je na tom mjestu započeo, odemo s psom kući i započnemo istu vježbu sutradan. Pogon, tj. rad bez povodnika sastoji se u tome da psa pustimo slobodnog, tj. bez ovratnika i povodnika na trag ranjene divljači, koju on slijedi i kada je dostigne, lajanjem i napadanjem je zaustavi i time omogućiti vodi u posljednji hitac. Napadanje ne smije svršiti tako da pas ranjenu divljač obara, i to iz dva razloga:

1. Pri pokušaju obaranja ranjenog jelena ili divlje svinje ta divljač još posljednjim snagama može zadati psu smrtonosni udarac.

2. Pokušaj obaranja prvi je korak trganju i na imanju divljači, a to je ogromna pogreška.

Ako smo mladog psa pustili da vrši pogon na starog jelena ili vepra, vrlo je vjerojatno da će zbog pomanjkanja iskustva stradati. Zbog toga su potrebne mjere opreza i početne vježbe treba vršiti s mladim jednogodišnjim jelenom, koji nije toliko opasan da bi psa mogao ozbiljno ozlijediti. Možemo to učiniti i s košutom, koja će ga eventualno udariti prednjim nogama. To nije zlo, dapače daje psu spoznaju da mora biti oprezan i lajati na ranjenu divljač iz udaljenosti koja mu osigurava uzmak, ako ga ta hoće napasti.

Ako je slobodan, tj. nevezan pas u pogonu našao mrtvu divljač, može nam to javiti na dva načina:

1. Lajanjem na divljač tako dugo dok mi ne dođemo do njega i divljači.

2. Dolaskom do nas i svojim vladanjem nam pokaže da je pronašao divljač i dovede nas do nje.

I prvo i drugo je dobro, ali je ovo posljednje korisnije, jer naš pas može uvijek dovesti do mrtve divljači, a ako laje udaljen od nas po 1—2 km u kakvoj uvali, može se dogoditi da ga ne ujmemo.

Krvosljednik treba glasno goniti, i to ne vidoglasno, nego sljedoglasno, kao goni i šunjkavci. Time se vodi upozorava na koju se stranu divljač kreće, slijedi pogon i može brže doći do zaustavljene divljači, da joj dade posljednji hitac. Ako se vodi približi divljač koju je zaustavio mladi pas, neka ga pusti da neko vrijeme na nju laje i onda ispali hitac. Nakon toga obilno pohvali psa, ako pas još laje, na divljač, pustimo ga da to čini i hvalimo ga. Neki lovci, a i pisci preporučuju da se psu dade nakon toga, tj. pri išćenju divljači, komad jetara, slezene ili sli no. To nikako nije uputno, i to iz slijedećih razloga:

1. Iznutricom svih preživaa i svinja koje pojede pas može se prenositi na ovjeka opasna bolest Echinococosa.

2. Današnji meci prouzrokuju na divljači velike osobito izlazne rane. Iz tih može biti vidljiv koji komad iznutrice, pa bi pas koji je naučen da ju jede, mogao pokušati da se sam njome posluži i tako nastaje trgavštetina.

OBUKA PASA PO PASMINAMA

RETRIVERI – DONOSA I

U Engleskoj love sitnu divlja na preglednim terenima s pti arima, i to poenterima i seterima, kao što se to lovi u svim drugim zemljama. Me utim, Englez ne dopušta svojemu pti aru da donosi divlja . Kada je divlja pala, pti ar leži, a retriever tj. donosa ide po nju i donese je. Englez, naime, smatra da njegov pti ar ima tako fini aparat njuha da bi mu štetilo ako bi divlja dospjela u njegovu gubicu. Zbog toga ima drugog psa, retrievera, koji obavlja taj posao umjesto pti ara. Engleski su pti ari rašireni na kontinentu, odnosno na više kontinenata, a prema propisima mati ne zemlje, trebali bi se upotrebljavati na in kako se upotrebljavaju u domovini. Me utim, gotovo svugdje lovi se s tim pti arima tako da oni i donose divlja . Je li ta okolnost uzrokovala uistinu opadanje kvalitete njihova nosa, ne bi se moglo sa sigurnoš u ustvrditi, no sigurno je da ima danas znatan broj setera koji nemaju prvorazredan njuh.

Lov s pti arima i retrieverom zajedno zahtijeva da oba budu odli no školovana. Dok pti ar traži, veoma brzo kruži poljem, retriever se nalazi uz lijevu nogu lovca. Ni stajanje pti ara na divlja ne smije ga toliko uzbuditi da bi napustio svoje mjesto, a tako er ni hitac koji je divlja oborio.

im se divlja digla, pti ar legne. U tom položaju ostane kada vodi strijelja i kada je divlja pala. Na zapovijed ode retriever po divlja i donese je. Tek kada ju je propisno predao vodi u, zapovijedi se pti aru da ustane i traži dalje. To se ponavlja za cijelo vrijeme lova.

Retriver mora s veseljem i i po svakom vremenu u vodu, bila ona plitka ili duboka, hladna ili topla, brzica ili staja a, On mora s veseljem donositi svu divlja , uklju ivši i lisicu. Mora biti dovoljno oštar, ako je divlja ranjena mora je zadaviti.

GONI I IBRAK JAZAV ARI

GONI I

Osnovna pasmina svih lova ki pasa jesu goni i. Iz njih su selekcijom stvorene i sve druge pasmine lova kih pasa. I danas u mnogim dijelovima naše zemlje, a i u drugim zemljama, lovi se goni ima. U visokim planinama, obraslim gustim šumama druk iji se lov na ze eve ne može ni vršiti.

S goni ima se lovilo u pradaavno vrijeme, dok su praljudi imali najprimitivnije oružje, pa im je pas bio glavni pomaga , ne samo u pronalaženju divlja i, nego i u borbi s divljom zvjeradi, esto puta na život i smrt.

Nema sumnje, lov s goni ima ima svoje posebne ari; kada se lovac popne na planinu, pa lovci zauzmu zasjede, a psi se ispuste, lovac napeto o ekuje kada i gdje e se za uti zvonka pjesma najprije jednog psa, kojemu se za as pridruže i ostali. Kad se ta pjesma približava, u lovcu raste divna napetost, kojoj je vrhunac u asu kada opazi divlja i odapne hitac.

OBUKA PASA PO PASMINAMA

Naravno da se s goni ima ne može vršiti poljski lov na fazane, tr ke i ostalu divlja . Tu bi on svaki lov upravo onemogu io, jer bi rastjerao i ono što bismo i bez njega mogli ustrijeliti.

Svaki narod ima svoje goni e, pa tako i mi. Te su se pasmine uzgajale prema lova kim potrebama selekcijom, iako ne po današnjim kinološkim pravilima. Za parenje su se ipak uglavnom upotrebljavali najbolji primjerci, pa su se tako formirale pasmine koje danas imamo. One su legalizirane i upisane u me unarodne registre. Nekada se goni e ili, kako ih još nazivamo, brakirce, nije ništa u ilo. Kada su odrasli, išlo se s njima u lov. Ponajprije s ostalim, tj, ve uvježbanim psima, od kojih su se u ili tražiti i priklju ivali se gonjenju divlja i kada ju je prvi pas pronašao. To je, svakako, jedan od na ina da psa uvedemo u takav lov, ali ne i najbolji. Današnji se goni i ne prepuštaju potpuno svome nagonu. Trebaju se dati dozvati dok tjeraju, jer bi u protivnom gonili divlja satima, ak i po tu im lovištima; neki ulaze i u vodu te donose patke. Na krvavom tragu prona u divlja , zadave je, a krupnu divlja oblajavaju.

Preopširno bi bilo opisivati sve goni e, ograni it emo se samo na one koji su najzastupljeniji u našim krajevima. Goni je lova ki pas, koji se glasa kada tjera divlja . Od njega se traži, odnosno u prvom redu zahtijeva da divlja sustavno traži, podigne je s loge i glasno goni dok je ne pritjera do lovaca. To je goni u uro eno, tj. on je to naslijedio od svojih predaka. Me utim, ta se svojstva mogu školovanjem poboljšati, ali pas goni ima i svojstva koja lovac ne želi, pa ih treba odstraniti. Prema tome, ako lovac želi imati goni a, koji bi mu bio pravi i potpuni pomo nik u lovu, mora ga u iti. Pri u enju se uglavnom ravnamo prema uputama koje su sadržane u školovanju pti ara, ukoliko se slažu s potrebama koje zahtijevamo od goni a, a tih je mnogo, npr. sjedenje, lijevanje, down, hodanje uz nogu, ekanje, itd. Najvažnije nam je u goni a, uostalom kao i kod ostalih vrsti pasa, da smo štene odabrali od najboljih roditelja i praroditelja, jer je to najbolje jamstvo da emo dobiti ono što nam je potrebno i što želimo. Koju emo pasminu odabrati, stvar je našeg ukusa, a ovisi i o terenu na kojem emo loviti. Za pripomo u tom izboru opisane su pojedine pasmine goni a i njihov službeni standard.

BRAK — JAZAV ARI

Ta je pasmina neka sredina izme u goni a — braka i jazav ara. Stara je pasmina, koja postoji više od dva stolje a, što je vidljivo i iz slika iz 17. stolje a. Službeno ju je priznalo g. 1886. društvo za odre ivanje istih pasmina pasa u južnoj Njema koj. Za lovce koji love po gorama i gorskim šumama taj je pas kao stvoren. Ima odli an nos i vrlo razvijenu lova ku strast. Razuman je, poslušan, hrabar, vrst, a dobro prima i pouku. Goni glasno, odli no prati trag i ne umori se tako lako, unato svojim kratkim nogama.

Goni je, a vrši vrlo uspješno i dužnost krvosljednika, tako er i jamara, jer zbog svoje gra e, tj. budu i da je malen i kratkih nogu može ulaziti i u jame i hrabro se boriti s lisicom i jazavcem. Može se nau iti donositi manju divlja , a i da bude odloživ, tj. da eka lovca na odre enom mjestu dok se lovac ne vrati po njega. I tu je pasminu pasa potrebno školovati, kao i sve ostale lova ke pse, jer sam njegov uro eni

OBUKA PASA PO PASMINAMA

nagon i svojstva nisu dovoljni da ga na ine dobro uporabivim, tako re i svestranim psom. U prvom je redu potrebno da ga se u i izvla iti krvni trag i oblajavati mrtvu divlja , te da se na našu zapovijed, odnosno poziv, dade opozivati od gonjenja. Ako smo ga to nau ili, ima emo s tim psom izvanredno zadovoljstvo i lova ki užitak. Brak-jazav ari uzgajaju se u nas ve gotovo jedno stolje e. Dobili smo ih iz susjedne Austrije i Njema ke iz alpskih predjela, gdje su se najviše upotrebljavali i uzgajali. Povod za uvoz tih pasa bio je strah za srne, koje su ugrožavali tadašnji visokonogi goni i. U toj pasmini razlikujemo 2 tipa alpski i vestfalski.

UTAKMICE GONI A

Da bi se lovcima dala što ve a pobuda da uzgajaju i školuju što svestranije goni e, prire uju pojedina kinološka društva utakmice na kojima se ispituje njihov rad. Svaki pas koji se upisuje u rodovnu knjigu kao „dresirani goni “ mora pokazati da je po prirodnim svojstvima i u enjem postigao da bude dobar i pouzdan pomaga lovcu u lovu s pasjim pogonom.

Utakmice se prire uju odvojeno za razred mladih i razred zrelih pasa. Na njoj se ispituju obavezni predmeti, a tako er i neobavezni. Temeljno pravilo jest da goni traži mozgom, goni nosom, tr i plu ima i drži trag krvlju. To mora imati u vidu svatko tko u i, vodi ili ocjenjuje goni e u njegovu radu. Ako pas nema dobrog nosa, ne može goniti, jer e se izgubiti kod prve okuke koju u trku na ini divlja . Samo je odrastao zec ona divlja gdje goni može pokazati svoju sposobnost i vrlinu.

Glasno gonjenje za svakoga je psa naporan rad, gdje ne trpe toliko noge, koliko plu a. Zato svaki mora imati duboka prsa, da bi se u njima plu a mogla širiti. Ako toga nema, pas brzo malakše. Zato kažemo da pas tr i plu ima. Krv je ona pogonska sila koja pobu uje psa da divlja drži, da je jure i prati ponekad i cijele sate. Pas koji nema u sebi dovoljno lova ke krvi, brzo napusti krvavi tragdivljaci, uslijed ega može biti izgubljena i teže ranjena divlja . Pas bez temperamenta nije uporabiv, kao ni onaj slabog nosa. No ne valjaju ni oni goni i koji se ne daju dozvati od gonjenja i tjeraju jednu divlja bez prekida po više sati. Prebrzo gonjenje tako er nije dobro, jer taj pas potjera divlja prebrzo pokraj lovca, pa je strijeljanje nesigurno.

OBAVEZNE DISCIPLINE PRI ISPITIVANJU GONI A U RADU

U razredu mladih pasa, tj. pasa u dobi od 9 mjeseci pa do 2 godine: gonjenje, traženje, vrijeme gonjenja, na in gonjenja, glas, poštenost (poštenost je glasanje psa to no na tragu divlja i, a ne izvan njega); nos; poslušnost, ponašanje uz mrtvu divlja , ponašanje na pucanj.

U razredu zrelih pasa obavezni su predmeti: gonjenje, traženje, vrijeme gonjenja, na in gonjenja, glas, poštenost; krvni trag na povodniku; nos; poslušnost, ponašanje uz mrtvu divlja , odloživost, mirno a na pucanj, vodljivost.

OBUKA PASA PO PASMINAMA

U mladih pasa promatraju se uglavnom prirodna svojstva, dok se u zrelih pasa uz ta prirodna svojstva promatra i rezultat školovanja i lovačke prakse. Ocjenjivanje goničara sliče onome kojim se ocjenjuju i ptice. Za svaki predmet određena je vrijednosni broj (koeficijent), koji se množi ocjenom što ju je gonik postigao svojim radom, odnosno sposobnošću. Zbroj svih dobivenih točaka odlučuje za postizavanje I., II. ili III. nagradnog razreda. U prvu grupu predmeta spadaju nos i vrijeme gonjenja. U drugu grupu predmeta spadaju: traženje, način gonjenja, krvni trag na povodniku i poslušnost. U treću grupu predmeta spadaju: glas, ponašanje uz mrtvu divljač i vodljivost. Ocjene su od 1-5, s mogućnošću u polovine ocjene.

Primjer ocjenjivanja psa u radu na divlju svinju:

Discipline	Koeficijent
1. Ponašanje na pucanj: a) vezan.....	2
b) nevezan.....	4
2. Način traženja i pretraživanja.....	8
3. Kvaliteta njuha – nosa i pronalaženje.....	8
4. Glas kod divlje svinje na mjestu.....	4
5. Oštrina na divlju svinju.....	6
6. Ustrajnost u napadanju na divlju svinju.....	8
7. Glas u gonjenju: a) sljedoglasan.....	4
b) vidoglasan.....	2
8. Poslušnost i vodljivost.....	2

Ocjenjivanje se vrši na način da suci za svaku pobrojenu disciplinu ocjenjuju psa ocjenama od 1 do 5 s mogućnošću u polovine ocjene koja se množi s gore navedenim koeficijentima. Zbroj bodova po svim disciplinama daje ukupan broj bodova koji psa svrstava u jedan od nagradnih razreda i to:

I. nagradni razred:	171-220 bodova
II. nagradni razred:	131-170 bodova
III. nagradni razred:	80-130 bodova

VANJSKI FAKTORI KOJI UTJEČU NA RAD GONIKARA

Na rad gonikara utječe svakako i vrijeme dana kada se pas ispituje. Nije, naime, svejedno je li vedar jesenski dan ili je jaki vjetar i žarko Sunce, itd. Nije također svejedno ako se pas ispituje rano ujutro dok su tragovi divljači i svježiji, ili podne ili u kasnijim popodnevnim satima. Sve navedeno kinološki suci uzimaju u obzir kada ocjenjuju rad gonikara. Najvažniji rad u svih lovačkih pasa jest traženje. Nije dovoljno

OBUKA PASA PO PASMINAMA

da pas ima najbolji nos i ostala prirodna svojstva, ako nije naviknuo da traži divlja , jer u tom sluaju ta svojstva ne iskorištava, a to je isto kao da ih i nema. Dobar goni pravi razliku izme u no nih tragova zeca, po kojima je on išao na pašu, i onih jutarnjih, kojima se s paše vra ao. U goni a nije važno traži li s visokim ili niskim nosom, glavno je da na e divlja , no pri gonjenju je mnogo bolje da goni s niskim nosom, jer je pri tom mnogo sigurniji u držanju traga. To važi tako er i za krvavi trag. Odli an traga je pas koji se ne boji grmlja i gustiša i ne drži se u blizini vodi a, ali se od njega ni ne udaljuje predaleko, tj. tako daleko da ne bi uo opozivanje (dolazak vodi u).

GONJENJE

Gonjenje mora biti glatko, tj. ravnomjerno. To zna i da se pas pri gonjenju ne zaustavlja i ne gubi trag. Najteže je goniti malog zeca, jer taj pravi toliko okuka i tako zaku astih, da ih i najbolji goni i teško svladaju. Psi koji prebrzo gone lako izgube trag. Kada divlja tr i, ostavlja za sobom brazdu svoga mirisa, sli nu kao što ostavlja amac kada plovi po glatkoj površini vode. Neki psi gone to no po toj brazdi, a neki gone pokraj nje. Ovo posljednje ine redovito psi koji gone s visokim nosom.

Svrha je gonjenja da pas dotjera divlja do lovca. Kada goni goni, ne laje nego štek e. Poželjno je da svaki goni ima jasan zvonki glas. Neki psi gone tako što štek u neprekidno, drugi to ine s prekidima. Za lov eve uši ugodnije je neprekidno, jer štekiranje s prekidima daje dojam da je pas izgubio trag, što sigurno ne djeluje pozitivno na lov evo raspoloženje. Glas goni a može biti i dubok, a i hrapav. Najbolje se cijeni vriskanje. To rade ve inom goni i francuskih pasmina.

Pošten je onaj pas koji se javi tek onda kada je dignuo divlja . Goni može, naime, biti lažac, tj. da se oglasi kada je došao samo na trag divlja i, a nju nije niti našao niti dignuo.

Neki se goni i javljaju pred samo dizanje divlja i, to nazivamo »javljanje«. Pas osjeti da je divlja sasvim blizu, samo ne e sa sko i. Mnogi lovci to smatraju vrlinom, jer im se na taj na in stvara mogu nost da se postave na pravo mjesto kada uju da se pas javlja. No, ipak taj pas nije sasvim pošten. Ima pasa koji gone u suprotnom pravcu od onog kojim je divlja tr ala. To je strašna mana i takav nam je pas nepotreban, jer nam ne dotjera divlja . To ine ve inom ostarjeli psi, a i mladi psi po etnici.

Najve a je mana tiho gonjenje. To su, naime, oni psi koji gone divlja , ali se ne glasaju. Laganje i tiho gonjenje lako se nasljeduje, zato je potrebno da se takvi psi bezuvjetno izlu e iz rasploda; ako su upisani u rodovnu knjigu, treba ih iz nje brisati. Kakvo a nosa ustanovljuje se po cjelokupnom radu psa, tj. kako je tražio, kada je dignuo, koliko je vremena i kako gonio, kako je razriješavao okuke itd. Pri tome se moraju uzimati u obzir prilike pod kojima goni radi. Na suhom vremenu, vru ini, mrazu i vrlo hladnom vremenu esto nos otkaže. Oluja tako er vrlo nepovoljno djeluje na pasji nos. Kiša i snijeg manje. Po kiši goni samo teže na e divlja , ali goni je lako, iako ne tako glatko kao po vedrom vremenu.

OBUKA PASA PO PASMINAMA

Kakvo a tla tako er utje e na gonjenje. Po kamenitom tlu teže je nego po mekanom, a najteže je goniti po prašnjavu putu. Prašina koja se diže uslijed trke zeca i psa dolazi psu u nos i znatno smanjuje osjetljivost njuha. Pas je po svojoj prirodi mesojed, pa je to naravno i goni , zbog toga ga treba još u mladosti nau iti da ne trga i dere divlja . Goni treba divlja zgrabiti i zadaviti, ali kada je mrtva, treba da je ostavi na miru. Krv smije lizati. Odli an goni ne pušta ni tu eg ovjeka, a ni drugim psima dolazak do divlja i.

I goni mora biti poslušan, iako ne u tolikoj mjeri kao pti ar. On treba do i vodi u kada ga on pozove, treba na zapovijed tražiti u smjeru koji mu je vodi rukom pokazao, prihvatiti pokazani trag divlja i na koju je vodi pucao. Vrhunac poslušnosti pokazuje goni kada na znak zviždaljkom rogom, trubom ili kojim drugim zovom prestane goniti i do e k vodi u. Na zapovijed treba i i uz nogu poput pti ara. Na uzici ne vu e ni naprijed ni na stranu, a ni zaostajati.

Na pucanj treba goni biti miran, ne smije otr ati na mjesto gdje drugi vodi i pucaju, ako je privezan da se ne otimlje i civilni. Okretom glave i podizanjem ušiju može ozna iti da ga pucanj interesira. Veliko je zlo strah od hica. Tu treba pokušati s lije enjem.

Svaki zreli goni mora znati prona i ranjenu ili mrtvu divlja po krvavu tragu, bilo to na povodniku bilo nevezan. Ako je nevezan, treba da se ili kod na ene divlja i oglasi, ili da do e po vodi a i dovede ga do mrtve divlja i. Ako je pas na povodniku po krvavu tragu pronašao divlja koja je ranjena i još živa, treba ga odvezati i pustiti da divlja uhvati i zadavi. Goni se može nau iti i da donosi divlja . Od goni a se ne zahtijeva da bezuvjetno donosi divlja , ali je vrlo dobro da ga i tome nau imo.

Svaku grabljivicu, osobito lisicu, treba goni napasti što ve om odvažnoš u i sr anoš u. Treba ju zadaviti ili barem zadržati tako dugo dok ne do e vodi i ubije ju.

Pri uvježbavanju opoziva od gonjenja postupamo ovako: Goni a treba da u pravilu redovito do ekamo ondje gdje smo ga pustili da traži divlja . Ako on, naime, nije siguran da emo ga ekati, tražit e nervozno i nesabrano i eš e e do i u našu blizinu da se uvjeri jesmo li još na onom mjestu na kojem nas o ekuje. S gonjenja opozivljemo goni a koji predugo i predaleko goni. To uvježbavamo ovako: Kada je ve pas dovoljno dugo gonio, pozovemo ga bilo kojim na inom. Najbolja je u tu svrhu glasna prodorna zviždaljka. Oštro zazviždimo, i to tako da smo sigurni da nas je pas uo. Ukoliko smo u to sigurni, po ekamo neko vrijeme.

Ukoliko se pas ne vra a, odemo brzo s mjesta gdje smo ga ekali i sakrijemo se u kakav gustiš iza debelog stabla. Kada se pas vrati, bit e u brizi što nas nije našao,“uznemirit e se i tražiti nas“. Kada to više puta ponovimo, pas e se na zvižduk brzo vratiti. Pri svakom brzom dolasku treba ga obilno pohvaliti. Goni a koji trga divlja odviknemo od toga u samom prakti nom lovu. Kada smo ubili zeca, po ekamo u blizini dok pas ne do e do zeca. Ako ga samo omiriše ili zadavi, ako je još živ, obilno ga hvalimo. Ukoliko ga po inje trgati, uz oštri „fuj“ opalimo mu iz pra ke hitac u stegno. Ponavljam te vježbe pas prestane trgati divlja . Pri uvježbavanju navedenog potrebno je paziti da divlja kojom vježbamo psa bude lijepo ubijena, tj. da nije ranjena tako kao da ju je ve pas na eo. Pravi lovac ni ne puca na divlja u takvoj blizini da bi je ovako ranio. Bolje je da divlja ode i da se na

OBUKA PASA PO PASMINAMA

nju ne puca dok je preblizu, nego da se preblizim hicem upropasti. To, naravno, ne važi za lisicu u terenima gdje ih ima previše.

Dar prirode jest lijep zvonak glas goni a i glasno gonjenje divlja i. Najuspješnije se vrši praktičan lov s goni ima ako u lovu sudjeluje 3 — 5 lovaca sa 2—3 psa. Veliki lovovi s mnogo lovaca i pasa vrše se tako da se psi puštaju sa 2—3 strane podnožja brda, nakon što su se lovci postavili na čeka i dali signal rogom ili metkom da pogon može poći.

Ako hoćemo našeg psa goni a naučiti da bude samostalan u radu, dobro je da ga kao mladog vodimo samog u lovište. Tu će on sam nailaziti na tragove divlja i, pronaći je i tjerati. Ima, naime, pasa koji od rane mladosti love samo u društvu, tako da nisu samostalni u traženju. Oni, naime, manje traže, a više čekaju da drugi pas dignu divlja i, a oni se onda pridružuju njihovom gonjenju. Ako tako naučimo psa navedemo samoga u lov, imat ćemo slabe rezultate, jer će svaki pas dolaziti k nama, budući da nije priučen na samostalan rad. S discipliniranim goni ima, tj. onima koji se dadu brzo dozvati možemo loviti i u ravninama i u gustim šikarama.

Izvor: RICHTER, Ivan: Lova ki psi – uzgoj i školovanje, Nakladni zavod Znanje, Zagreb, 1976.

